

UYGURLAR ADETA ÇİNLİ OLARAK GÖSTERİLDİ

Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Kanada ve Türkiye'deki Uygurlar 1 Ekimde protesto gösterileri gerçekleştirerek Çin'in Uygurlara karşı yaptığı "soykırım"dan sorumlu tutulmasını talep ettiği bir zamanda, Çinli yetkililer, 72. Yıl dönümünü kutlamak için Doğu Türkistan'da çeşitli etkinlikler düzenledi.

Çin basınında çıkan haberlere göre, bu etkinliklerde Uygurların "Çin ulusu" olduğu ve "soykırım"a maruz kalmadıklarının vurgulandığı bildirildi.

Çin'in yayın organı Xinjiang günlük gazetesinin konuyla ilgili haberinde Doğu

Türkistan'daki siyasi, idari ve askeri Çin komünist parti (ÇKP) yetkilileri ve yeni atanan Doğu Türkistan bölge Başkanı (Kukla) Erkin Tuniyaz'ında katılımıyla 30 Eylül'de Urumçi'deki Halk Meydanı'nda sözde ulusal kahramanları anma ve çelenk bırakma töreni düzenlendiği aktarıldı.

Çin medyasında yayınlanan Çin Ulusal Günü kutlamalarının görüntülerinde, her yere Çin ulusal bayraklarının asıldığı ve tüm Uygurların tek tip Çin bayrağı işlemiş maske taktığı görüntüleniyor. Ayrıca Kutlamalarda yerleşimci Çinlilerin Uygurca dansı ettiği, Uygurların ise Çince dans ettiği gösterildi.

Çin hükümeti 2017 yılındaki geniş çaplı tutuklama sırasında milyonlarca Uygur'u kamplara ve hapisanelere hapsederken, kamp dışındaki sözde serbest olduğu iddia edilen sivil halkı ise Çin Ulusal Günü, Bahar Şenliği ve Fener Festivali gibi siyasi ve Çin geleneksel bayramlarını kutlamaya zorlayarak, Müslüman Uygur Türklerine Sözde "Çin ulusu ve Ulusal kimlik" bilincini empoze etmeye çalışıyor.

DOĞU TÜRKİSTAN'DAN ÇİN'E ELEKTRİK AKTARIMI ARTTI

Çin basınında çıkan haberlere göre Çin'in iç kesimleri büyük bir elektrik kriziyle karşı karşıya. Çinli yetkililerin Elektrik sorununu çözmek için Doğu Türkistan'dan Çin eyaletlerine büyük miktarlarda enerji transfer işlemlerini arttırdığı bildirildi.

Çin komünist partisinin (ÇKP) propaganda yayını olan Xinjiang günlük gazetesinin verdiği haberine göre, bu yılın üçüncü çeyreğinde Doğu Türkistan'dan Çin eyaletlerine kaçırılan elektrik, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,4 artarak 93,5 milyar kilovat saate ulaştığı ve bunun Çin genelinde 1,4 milyar insanın bir aylık elektrik ihtiyacını sağlamaya yeteceği tahmin ediliyor.

ÇKP yandaş kuruluşu olan "Xinjiang Electricity Trading" şirket personellerinin gazete-ye verdiği demeçte, 93,5 milyar kilovat saat elektrik üretmek için 28,5 milyon ton kömür yakıldığını açıkladı. Uzmanlar bunun çok büyük zehirli karbondioksit üretimi demek olduğunu vurguladı.

Bilgilere göre Doğu Türkistan'da 4 Ekim'de yayınlanan hava kalitesi endeksine göre, Hotan, Kaşgar ve Kızılısu olmak üzere üç bölgedeki hava kalitesinin tehlike sınırına ulaştığı ve Gulca'daki hava kirliliğinin daha kötü ve insan sağlığına dahada etki göstereceğinden endişe ediliyor.

Gözlemciler, Doğu Türkistan'daki elektrik santrallerinde büyük çoğunluğun kömürü yakıt olarak kullanılacağı ve Çin'in dünyaya zehirli karbondioksiti kontrol etme sözü vermesine rağmen, Doğu Türkistan'daki enerji santrallerinin ölçeğini geçen yıl genişletmeye başladığını ve hala devam ettiğini belirterek bu durumun, geçtiğimiz günlerde BM'de konuşan ve dünyaya zehirli karbondioksitini kontrol edeceği hakkında taahhüt veren Çin lideri Xi Jinping'in yine dünya kamuoyuna yalan söylediği ve kandırmaya çalıştığının göstergesi olduğunu kaydetti.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Xi Jinping'i önce Doğu Türkistan'daki insanlara karşı yapılan ihlalleri durdurmaya ve bölgedeki Çinli kömür santrallerini yasaklamaya çağırdı.

ESKİ POLİS, UYGURLARA YAPTIKLARI İŞKENCEYİ ANLATTI

Doğu Türkistan'da 10 yıl görev yapan ve sonrasında ülkeyi terk eden Çinli bir polis memuru, ABD basınına verdiği röportajda, tutukladıkları Uygur Türklerine 'suçlarını' itiraf ettirene kadar işkence ettiklerini belirtti. Eski memur, tutukladığı Uygurların iddia edildiği gibi aşırılıkçı olmadığını vurgulayarak, "Doğu Türkistan bir savaş bölgesi değil ve bu insanlar bizim yurttaşlarımız; yabancı, düşman değil" diye konuştu.

Doğu Türkistan'da 10 yıl görev yaptıktan sonra Çin'den kaçarak Avrupa'ya gelen eski polis memuru, görevinin Doğu Türkistan'daki Uygurları tutuklamak ve "suçlarını" itiraf ettirmek olduğunu söyledi.

Çin'de yaşayan akrabaları ve kendisiyle ilgili duyduğu güvenlik endişesinden dolayı isminin saklı tutulmasını isteyen ve "Ci-ang" olarak adlandırılan eski polis "farklı farklı yöntemler uygulayarak Uygurlara işkence ettiklerini" anlattı.

Ciang, "Bazıları iyi polisi, bazıları kötü polisi oynuyordu. Onları dövdükten sonra si-gara ikram ederdik." ifadesini kullandı.

"UYGURLARA TECAVÜZ ETME EMRİ VERDİLER"

Aralarında kadınlar, 14 yaşlarında çocukların da olduğu yüzlerce etnik kökenli işkence ettiklerini belirten Ciang, bazen diğer mahkumlara tutuklanan Uygurlara tecavüz etme emri verdiklerini söyledi.

Diğer yandan Pekin yönetimi Doğu Türkistan'da insan hakları ihlaline ilişkin hakkındaki suçlamaları reddediyor.

Ciang bazı durumlarda tutukluların cinsel organlarına elektrik vererek işkence ettiklerini de aktardı.

Bunun yanı sıra Doğu Türkistan'da görev alan polislerin maaşlarının ikiye katlandığını söyleyen Ciang, tutukladığı kişilerin "aşırılık yanlısı olup olmadığına" ilişkin şunları söyledi: "Hiçbiri aşırılık yanlısı değil, Doğu Türkistan bir savaş bölgesi değil ve bu insanlar bizim yurttaşlarımız; yabancı, düşman değil."

"GÖREVİMİ YAPMASAYDIM 'TERÖRİST' OLACAKTIM"

Ciang "görevini" yapmasaydı Çin hükümetinin kendisini de "terörist" ilan ederek tutuklayacağını belirtti.

Kendisine, işkence ettiği tutuklulardan biri ile karşılaşması halinde ne yapacağı sorulan Ciang, "Korkuyorum. Oradan ayrılırdım. Bu insanlarla nasıl yüzleşeceğim? Kendimi suçlu hissederdim. Sadece asker de olsanız, olanlardan hâlâ sorumlusunuz. Evet emirleri yerine getirmeniz gerekiyor. Ama birçok insan bunu birlikte yaptı. Bundan biz sorumluyuz."

"BİR ÇOK KEZ TECAVÜZE UĞRADIM"

Çalıştığı okulda Uygurca konuştuğu için 2013 yılında tutuklandığını söyleyen anaokulu öğretmeni Abdulveli Eyüp, ABD yayın kuruluşu CNN'le mülakatında, gözaltı merkezlerinde yaşadığı süreci anlattı.

Eyüp, tutuklandığında "kaplan sandalye" diye adlandırılan işkence araçları ile kendisine elektrik şoku uygulandığını ve coplarla dövüldüğünü söyledi. Polislerin kendisini casusluk ve ayrılıkçılık suçlaması ile gözaltına aldığını ve işkence yaparak "suçunu itiraf etmesini" istediklerini belirtti.

Eyüp, tutuklandığı ilk gece, polis memurlarının emriyle Çinli mahkumların etrafını çevreleyerek kendisine birçok kez tecavüz ettiğini söyledi.

"KATLEDİP 'ORGAN YETMEZLİĞİNDEN ÖLDÜ' DEDİLER"

Yeğeninin aralarında olduğu çok sayıda akrabasının da gözaltına alındığını aktaran Eyüp, "kızı gibi gördüğü" yeğeninin tutuklu bulunduğu merkezde öldüğünü ifade etti.

Çinli yetkililer ise, Eyüp'ün yeğeninin gözetimindeyken ölmediğini, organ yetmezliği nedeniyle tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybettiğini açıkladı.

15 ay tutuklu kaldıktan sonra "suçunu" itiraf ederek serbest kalan ve Doğu Türkistandan kaçan Eyüp, şu anda ailesi ile birlikte Norveç'te yaşıyor.

Kendisini tutuklayan polisleri ve işkencecileri affedebileceğini söyleyen Eyüp, "Onlardan nefret etmiyorum çünkü hepsi bu sistemin kurbanı." dedi.

ÇİN'İN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ UYGULAMALARI

Çin'de son yıllarda Uygur Türklerinin kimlik ve kültürlerine yönelik ihlaller insan hakları kuruluşları ve birçok devlet tarafından eleştiriliyor. Pekin'in "mesleki eğitim merkezleri" olarak adlandırdığı, uluslararası kamuoyunun ise "yeniden eğitim kampları" diye tanımladığı yerlerde, çok sayıda Uygur Türkü zorla tutuluyor.

Pekin yönetimi, Doğu Türkistan'da kaç kamp bulunduğuna, buralarda kaç kişinin olduğuna ve söz konusu kişilerden ne kadarının sosyal hayata döndüğüne ilişkin bilgi vermiyor.

BM ve diğer uluslararası örgütler, kamp- ların incelemeye açılması çağrılarını yine- lirken Çin, şu ana kadar kendi belirlediği birkaç kampın az sayıda yabancı diplomat ve basın mensubu tarafından kısmen gö- rülmesine izin verdi.

Çin makamları, BM yetkililerinin doğrudan bilgi almak amacıyla bölgede serbestçe inceleme yapma talebini ise geri çeviriyor.

Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Vang Vin- bin, daha önce yaptığı açıklamada, Müs- lüman Uygur Türk- lerine yönelik keyfi gözaltı ve zorla çalış- tırıldığına ilişkin ha- berleri, "Çin karşıtı güçlerce uydurulan yalan ve yanlış bilgi- ler" diye nitelemişti.

ÇİN, PAKİSTAN'A UYGUR EKMEĞİ İHRAÇ EDİYOR

Çin Haber Ağı'nın verdiği haberine göre, 7 Ekim itibariyle Doğu Türkistan'daki sözde Xinjiang Kaşgar Nenda Tarım ve gıda şirketi tarafından üretilen Uygur ekmeğinin (Nan), Kaşgar Eyaleti, Taşkurgan Bölgesi'ndeki Sınır Ticaret Bölgesi aracılığıyla Pakistan'a ihraç edildiği bildirildi.

Ayrıca Haberde, Çin menşeli olarak etiketlenen Uygur ekmeklerinin Pakistan'da popüler olduğu ve bundan sonra düzenli olarak ihraç edileceği belirtiliyor.

Çinli yetkililer 2020 yıl başından beri salgına destek bahanesiyle Çin eyaletlerine göndermek için Doğu Türkistan'da büyük ölçekli ekmek fırınlar kurmuştu. Bu kapsamda Uygur geleneksel gıda endüstrisinde boy gösteren fırıncılığı tekellerine almaya başlamıştı. Bireysel ekmek ustalarının büyük çoğunluğu Kampa alınarak bahse konu devasa tesislerde yüzlerce usta köle işçi olarak çalıştırılıyor.

Çinli yetkililer ise özel fırınları kısıtlayıp Ekmek ustalarını topladığı büyük ölçekli fırınlar aracılığıyla birleşik tedarik zinciri oluşturduğunu ve bu alanda ayrıca istihdam yarattığını savunuyor.

Gözlemciler, Doğu Türkistan'da son yıllarda ortaya çıkan Sözde Xinjiang Kaşgar Nenda Tarım şirketi'nin bahsi geçen büyük fırınlardan biri olduğu ve Çin'e ait bu fırınlarda çalışan Uygur Nan ustalarının, Çin hükümetinin kölelik sisteminin kurbanları olduklarını kaydetti.

ÇİN'İN SOYKIRIM PLANI VE ŞİFRESİ AÇIĞA ÇIKTI

Doğu Türkistan'daki siyasi baskı ve zulüm politikalarından sorumlu Çin komünist Parti yanlısı Sözde Xinjiang Hükümeti ve başındakilerin kimliği netleştikçe, Çin hükümetinin bu durumu gerçekleştirmedeki yol gösterici tüm fikirlerinin aslında 1949 işgal sürecinden günümüze kadar üç kere "Xinjiang Çalışma hizmetleri" adı altında gerçekleştirilen toplantılarında ayrıntılı olarak görüşüldüğü ve Uygur halkı üzerinde kirli planlar yapıldığı bildirildi.

Çin medyasında yakın tarihte düzenlenen "Üçüncü Xinjiang Çalışma hizmetleri" toplantısına ilişkin açıklamalar hakkında bir dizi ortak haber yayınladı.

Çin hükümet Propaganda medyası olan Tanrıdağ web sitesinde yer alan haberde ana fikir olarak, "Xinjiang'da uzun vadeli istikrarın anahtarı ÇKP'dir. Üçüncü Xinjiang Çalışma Hizmetleri toplantısında ÇKP Genel Sekreter Xi Jinping, Merkezi hükümetin Xinjiang çalışmasındaki liderliğine önem veriyor." Deniliyor.

Haberde yine , "parti hükümetin Xinjiang'ı himaye etmesinin bölge sosyal yaşam standartları ve uzun vadeli istikrarın anahtarıdır, kalıcı istikrarı sağlamak ve

parti inşası ve örnek kadrolar aracılığıyla ayrılıkçılıkla mücadele etmek için 'kale' rolü oynadığı vurgulanıyor.

Çin basınında öne çıkarılmak istenen noktalardan biri, Doğu Türkistan'daki inanç sistemi olduğu ve bunun da "Komünist Parti'nin manevi direğine ve siyasi ruhuna tereddütsüz inanmak" olduğunun altı çizilirken, komünist (Kızıl) Bayrağının her yerde sallanması çağırısı yapılıyor.

Amerikalı gözlemci, Uygur Türkü ilşat Hasan KÖKBÖRE, bunun aslında Çin hükümetinin Doğu Türkistan'daki halkın Dini inancını değiştirmeye ve Çin devlet başkanı Xi'ye tapmaya zorlamak olduğunu belirtti. Ayrıca Bunun mevcut soykırımın teorik temelini bir parçası olduğunu da vurgulayan KÖKBÖRE, "ÇKP kendi ideallerini Doğu Türkistan'da geçerli tek din haline getirmeye çalışıyor. Bu durum bundan sonraki vaziyetin daha da kötüleşeceğinin bir işaretidir." İfadesini kullandı.

Jewher.Ilham @JewherIlham · 7 Eki
It has been over 8 and half years since I saw my father, I haven't heard a word of him since 2017. No one from my family has been able to visit him in prison in Urumqi. The Chinese gov needs to free my father Ilham Tohti immediately! #FREEILHAMTOHTI @amnesty @amnestyfrance

TUTUKLU AYDINLARIN KIZLARINDAN ÇİNE ÇAĞRI YAPILDI

Çin hükümetinin Uygurlara yönelik soykırım politikasının devam ettiği bir dönemde, Çin hapishanelerinde tutuklu kalan birçok Uygur aydınının kaderi hala karanlık.

6 Ekim, bu aydınlardan biri olan Yalkun Rozi'nin Çin hükümeti tarafından tutuklanmasının beşinci yıldönümü olduğu ve bu neden ile Onun Amerika'da ikamet eden kızı Tumaris Yakun'un Twitter'da: "6 Ekim, Babamın yasadışı tutuklanmasının 5. yıl dönümü, 2016 yılında Çin Komünist Partisi, masum babamı tutukladı ve onu 15 yıl hapse mahkûm etti. Onun, sözde suçu sadece Uygur edebiyatını, kültürünü ve tarihini korumaktı. Çin Komünist Par-

tisi'ne babamı derhal serbest bırakmasını talep ediyorum!" ifadeleri kullanarak çağrı yaptığı bildirildi.

Ayrıca 7 Ekim'de Çin hükümeti tarafından ömür boyu hapse mahkum edilen İlham Tohti'nin kızı Jawhar İlham da Twitter'dan "İlham Tohti'ye özgürlük" çağrısında bulunarak: "Babamı son görüşümün üzerinden 8 buçuk yıldan fazla zaman geçti ve 2017'den beri babamdan haber alamıyorum, Ailemin onu Urumçi hapishanesinde ziyaret etmesine izin verilmedi. Çin hükümeti, babam İlham Tohti'yi derhal serbest bırakmalı." İfadelerini kullandı.

**DOĞU TÜRKİSTAN
BASIN VE MEDYA DERNEĞİ**

شەرقىي تۈركىستان ئاخبارات ۋە مېدىيا جەمئىيىتى

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Kartaltepe Mahallesi Geçit Sokak No: 6

Dükkan: 2 Sefaköy, Küçükçekmece / İSTANBUL

Tel: (+90) 212 540 31 15

Gsm: +90 553 895 19 33 / +90 541 797 77 00

Mail: info@turkistanmedia.com

www.istiqlalmedia.com